

Tuntisuunnitelma: Tekoälyhallusinointi

Luokka-asteet: 9.lk ja lukio

Oppimistavoitteet:

- tiedostaa, että kasvava määrä verkkosisällöistä – kuva, ääni, teksti, verkkosivut – on tekoälyohjelmistoilla generoituja
- ymmärtää, että tekoälyn generoimaa sisältöä on mahdotonta tai vaikeaa erottaa “oikeasta” sisällöstä
- tiedostaa, että tekoäly ei (toistaiseksi) kykene tarkistamaan faktoja, eli sen tuottamien sisältöjen todenperäisyyteen ei kannata luottaa
- ymmärtää, että tekoälyn opettamiseen käytetty aineisto voi olla vinoutunut jollain tavalla tai ne voivat sisältää piilopakotettuja prompteja ohjaamaan tuotoksia, ja siksi tuotos voi olla vääristynyt
- tiedostaa, että tekoälyä käytetään myös tahallaan harhaanjohtavien ja valheellisten sisältöjen tuottamiseen, esim. disinformaatio ja verkkohuijaukset
- osaa antaa tekoälypalvelulle prompteja, joiden avulla kuvien sisältöä voi muuttaa ja parantaa.

Taustatietoa opettajille:

Tekoäly on koulutettu suurella määrällä dataa, jonka todenperäisyydestä ei voi aina olla varma, sillä tekoäly harvoin kertoo lähteensä. Tämän myötä tekoälyn tuottama sisältö voi olla vääristynyttä, stereotypioihin tukeutuvaa, rassistista ja ja epäeettistä.

Oppituntiaktiviteetin tarkoitus on herätellä opiskelijoita pohtimaan tekoälyn luoman sisällön eettisyyttä ja todenmukaisuutta, auttaa ymmärtämään tekoälyyn liittyviä vinoumia tai vääristymiä, sekä kannustaa kriittiseen ajatteluun tekoälyn “älykkyyttä” tarkastellessa.

Tuntisuunnitelma:

1. Katsotaan yhdessä Faktabaarin Tiktok-video aiheesta :
https://www.tiktok.com/@faktabaari/video/7328063642946063649? t=8IYJJdWNXGK &_r=1
2. Opettaja esittelee yhdessä esimerkkejä tekoälyohjelmalla tuotetuista sisällöistä:
 - Videoita: esim. [Harry Potter Berliinissä](#)
 - Kuvia: (esim. [lista uskottavista ai-kuvista](#) tai esim. <https://thispersondoesnotexist.com/>)
 - Ääntä (esim. [Pressat pelaa](#))
 - Tekstejä (esim. ChatGPT:llä opiskelijoiden antameista prompteista tai esim. [tekoälyn tekemä Harry Potter-luku](#))
3. Oppilaat jaetaan 3-5 hengen pienryhmiin keskustelemaan alla olevista kysymyksistä. Kysymysten välillä pienryhmät kertovat koko muulle luokalle omista havainnoistaan ja näkemyksistään. Keskusteluun on hyvä käyttää n. 5-10 minuuttia / kysymys. (20-25min) Kysymykset:
 - Mitä hyötyä tai haittaa generatiivisten tekoälyjen käytöstä voi olla?
 - Milloin tekoälyn voi luottaa? Milloin ei?

- Kuinka tekoälyn käyttö vaikuttaa ihmisen omiin kykyihin, oppimiseen ja luovuuteen? Mikä on ihmisen kyvyille ja osaamiselle myönteinen tapa käyttää tekoälyä?
 - Kuinka tulisi suhtautua verkon sisältöihin, jos huomattava osa teksteistä, kuvista, videoista ja äänestä on tavalla tai toisella tekoälyn generoimaa? Kuinka varmistua siitä, että vastaan tuleva informaatio on totta ja vääristymätöntä?
4. Kerätään ryhmien huomioita ylös, esim. Padletille tms.
 5. Loppuun yhteenveto

Lisälukemisto: [\[Tekoälyopas, luku 7\]](#)

